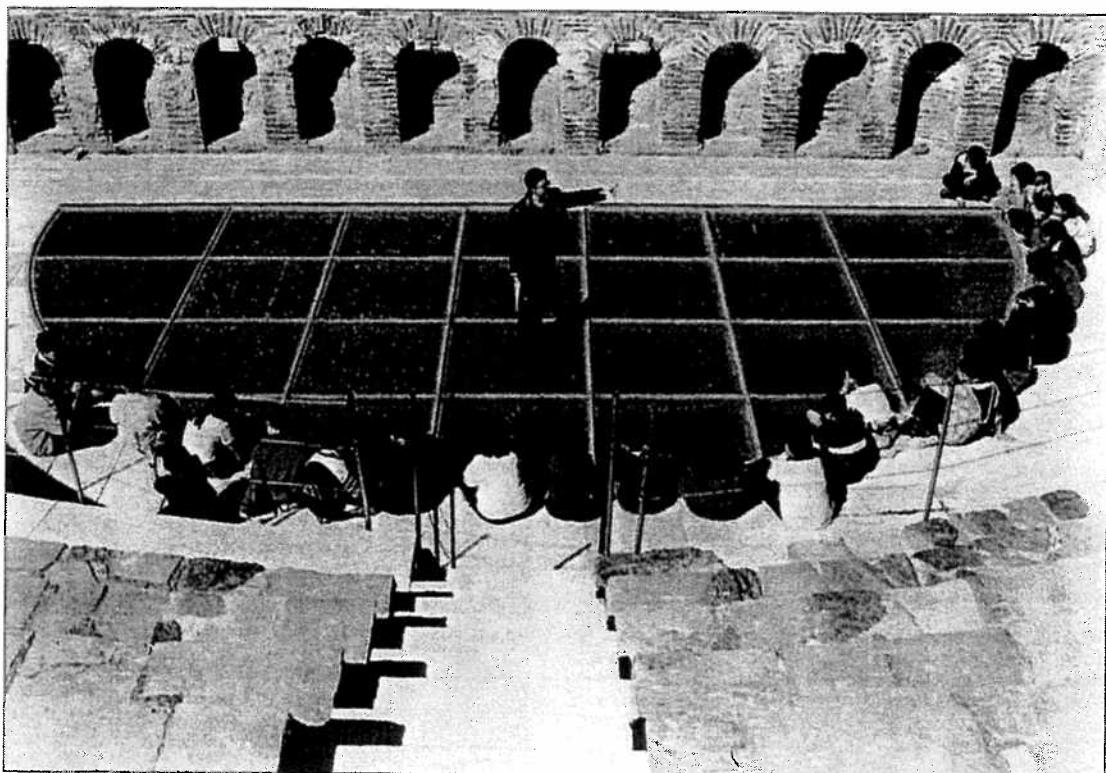

ΔΕΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΥΙΟΘΕΤΗΣΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΟ

Σταύρος Γρόσδος
Εκπαιδευτικός

Η ιδέα «Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο»¹ ξεκίνησε το 1992 στη Νάπολη της Ιταλίας με στόχο την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε ζητήματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής, 150 σχολεία έθεσαν υπό την προστασία τους ισάριθμα μνημεία, ανέλαβαν δηλαδή την πολύπλευρη μελέτη και στη συνέχεια ανάδειξή τους στην ευρύτερη τοπική κοινότητα. Η επιτυχία που γνώρισε η προσπάθεια αυτή μέσα από τη βαθμαία εμπλοκή όχι μόνο των μαθητών και των εκπαιδευτικών τους, αλλά και των γονέων, συγγενών και περιοίκων οδήγησε στην ιδέα εφαρμογής της σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πολιτισμικό ίδρυμα ΠΗΓΑΣΟΣ ανέλαβε με την οικονομική υποστήριξη της ευρωπαϊκής επιτροπής την τριετή πιλοτική εφαρμογή της ιδέας «Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο» σε 15 πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και η Αθήνα. Για την Αθήνα επιλέχτηκαν δέκα αντιπροσωπευτικά μνημεία του ιστορικού της Κέντρου από τρεις μεγάλες ιστορικές περιόδους (Αρχαιότητα, Βυζάντιο, Νεότερα χρόνια), που υιοθετήθηκαν από ισάριθμα σχολεία. Οι υιοθεσίες μνημείων από σχολεία αποτελούν βασική δραστηριότητα του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και Πολιτισμός².

1-2. Φωτογραφίες
από την υλοποίηση
του προγράμματος.

ο βήμα

δάσκαλος/α μοιράζει λευκώματα που πεν μνημεία της πόλης, χάρτες μνημείων, πικούς οδηγούς ή σχετικά άρθρα τοπικών ρίδων. Σπις ομάδες μοιράζονται τοπογραχάρτες της πόλης μας, όπου τα μνημεία όνονται με εικόνες ή ονόματα. Στη συνέντοπιζονται τα μνημεία, εκφράζονται οι ζ εντυπώσεις, ακούγονται εμπειρίες. Από παλο ή τα παιδιά τονίζεται η ανάγκη προπτης και γνωριμίας ενός μνημείου απροστάτη «ξεχασμένου» με σκοπό την ανάδειξη φροντίδα του, τη συνεχή επαφή των μαμε αυτό. Άλλωστε έμμεσος στόχος της υιος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών έσω των μαθητών η ευαισθητοποίηση του ι), σε θέματα προστασίας της πολιτισμικής ληρονομιάς³. Ο/η δάσκαλος/α ρωτάει αν χρούσαν ως τάξη να υιοθετήσουν ένα μνημείο απαραίτητο τα παιδιά να συμμετέπητην επιλογή του μνημείου που θα υιοθετήσουν μπορεί να επιλεγεί με βάση όχι τη γεωγραφική εγγύτητα -το σχολείο να ζει με το μνημείο-, αλλά και τη μέχρι τότε ία των παιδών στο χώρο αυτό. Ευκαιρίες θηματικής ταύτισης των παιδιών με πολιούς χώρους, που θα βοηθούσαν στην επιπροσφέρουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα λική γλώσσα, ιστορία, περιβαλλοντική εκστη, γεωγραφία, κ.ά.). Τα παιδιά συζητούν μάδες, προτείνουν στην τάξη και υποστηρίζοφορικά την πρότασή τους. Σε περιπτώσεις διαφωνιών, η επιλογή γίνεται με ανοιχτή φορία, ποτέ χωρίς συζήτηση.

ιράζεται σπις ομάδες το κείμενο της εφημερίας «Χανιώτικα Νέα»⁴, στο οποίο παρουσιάζεται σπάθεια των παιδιών ενός σχολείου στα Χα-

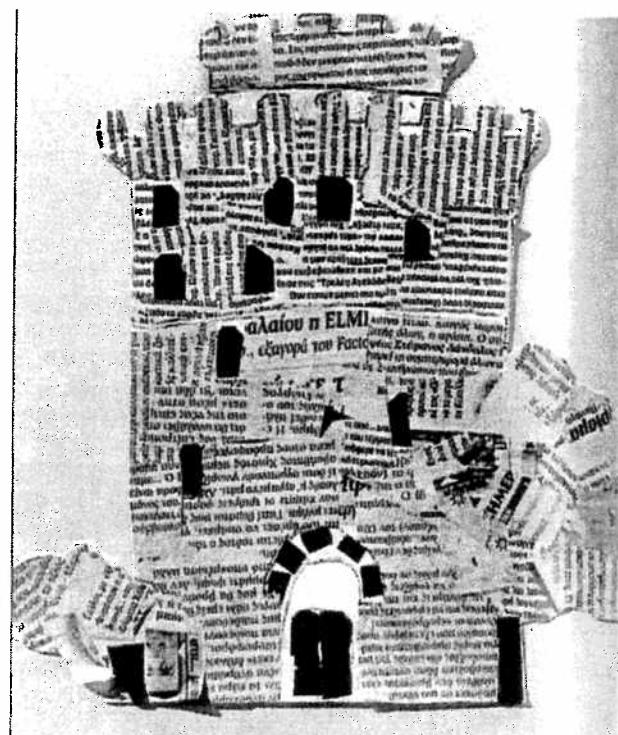
νιά της Κρήτης να προσεγγίσουν ένα μνημείο του τόπου τους⁵. Τα παιδιά ξεφυλλίζουν το τετρασέλιδο αφίέρωμα και διαβάζουν φωναχτά κάποια αποσάσματα (προτείνονται οι σελίδες 21 και 22). Μετά την ανάγνωση του άρθρου και την έκφραση των πρώτων αυθόρυμτων εντυπώσεων, τα παιδιά ύστερα από συζήτηση σπις ομάδες τους καταστρώνουν τον προγραμματισμό δράσης. Ακούγονται προτάσεις ανάλογες μ' αυτές του άρθρου, συζητούνται, λαμβάνονται αποφάσεις. Είναι προφανές ότι η παιδαγωγική προσεγγιση του μνημείου καθορίζεται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μνημείου και από τα ενδιαφέροντα και την ηλικία των μαθητών. Η προσεγγιση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει την αρχιτεκτονική του μνημείου, τη λειτουργία του, την ιστορία, το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, τις διαφορετικές χρήσεις στο πέρασμα των αιώνων, το φυσικό και δομημένο περιβάλλοντα χώρο, τα προβλήματα συντήρησης και προστασίας, τα σημεία εγκατάλειψης μέσα απ' την παιδική σκοπιά και τις προτάσεις των παιδιών για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του μνημείου. Είναι, επίσης, φυσικό το εγχείρημα να έχει ως προύποθεση ερευνητικές-ανακαλυπτικές δραστηριότητες των ομάδων σε ελεύθερο χρόνο έξω από το σχολείο, όσο και την επεξεργασία των στοιχείων μέσα στην τάξη (βιβλιογραφικές αναζητήσεις, επισκέψεις, συνεντεύξεις). Η διαμόρφωση του σχεδίου εργασίας που ακολουθεί, όπου η τάξη χωρίζεται σε 7 ομάδες εργασίας και τα αντίστοιχα θέματα, είναι ενδεικτική:

1η παρεούλα: Τέχνη και τεχνίτες (Το χτίσιμο των μνημείου - Ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο - Πώς και γιατί χτίστηκε)

2η παρεούλα: Τότε (Η ζωή και η δράση στο χώρο του μνημείου στο παρελθόν)

3η παρεούλα: Από τότε μέχρι σήμερα (Οι διάφορες χρήσεις στο πέρασμα του χρόνου)

4η παρεούλα: Σήμερα (Η ζωή και η δράση στο χώρο του μνημείου σήμερα)

5η παρεούλα: Μνημείο και περιβάλλον (Κίνδυνοι, συντήρηση, επισημάνσεις και προτάσεις)

6η παρεούλα: Λαογραφικά και λογοτεχνικά του μνημείου (Ιστορίες, λογοτεχνικά κείμενα και λέξεις που συνδέονται με το μνημείο)

7η παρεούλα: Τέχνη και μνημείο (Ποιοι καλλιτέχνες εμπνεύστηκαν από το μνημείο).

Ο/η δάσκαλος/α λειτουργεί ως συντονιστής της έρευνας και των δραστηριοτήτων των ομάδων.

Επιδιώξεις

- Προσέγγιση διαφορετικών μορφών γραπτού λόγου (χάρτες μνημείων, τουριστικοί οδηγοί, άρθρα τοπικών εφημερίδων)
- Προφορική έκφραση αυθόρμητων εντυπώσεων
- Άσκηση αναγνωστικής ικανότητας (σιωπηρή ανάγνωση) και κατανόησης κειμένου
- Προφορική επιχειρηματολογία υποστήριξης μιας πρότασης
- Άσκηση στο σχεδιασμό δραστηριοτήτων (επιλογή του θέματος, ανάλυση σε επιμέρους διαστάσεις, επιμερισμός των διαστάσεων σε ομάδες, προγραμματισμός δράσης).
- Γνωριμία με τα μνημεία της γειτονιάς ή της πόλης.

Δεύτερο βήμα

α. Μοιράζονται πολιτιστικοί χάρτες της πόλης⁶, οι οποίοι περιέχουν τα μνημεία σε εικόνες. Τα παιδιά βρίσκουν το συγκεκριμένο μνημείο (αν δεν υπάρχει στο χάρτη το σχεδιάζουν), σημειώνουν με κίτρινο φωσφορούχο μαρκαδόρο τους γύρω δρόμους και χαράσσουν τη διαδρομή από το σχολείο ως το μνημείο.

β. Γίνεται μια πρώτη προσπάθεια ορισμού της έννοιας του μνημείου. Ακούγονται οι απόψεις των παιδιών, ξεφυλλίζονται λεξικά. Ο/η δάσκαλος/α παρουσιάζει τον ορισμό του ICOM (International Council of Museums). Σύμφωνα με το Καταστατικό του ICOM (άρθρο 4), μνημεία θεωρούνται τα

φυσικά τοπία, τα αρχαιολογικά, τα εθνογραφικά ιστορικά μνημεία και οι χώροι που έχουν το χαρακτήρα μουσείου⁷ και προσφέρονται για παρεμφερείς δραστηριότητες. Σήμερα το περιεχόμενο του όρου «μνημείο» διευρύνεται ακόμη περισσότερο, καθώς περιλαμβάνει τα κτίρια όπου αναπτύχθηκε στο παρελθόν βιομηχανική δραστηριότητα. Ως μνημεία μπορούν να θεωρηθούν: μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία αρχιτεκτονικής (κατοικίες, σχολεία, νεοκλασικά κτίρια, ναοί), γλυπτά, μονές, πάρκα και κήποι, εργοστάσια, επαγγέλματα που τείνουν να εκλείψουν, οι ταμπέλες των καταστημάτων, η λαϊκή αγορά, κ.ά.).

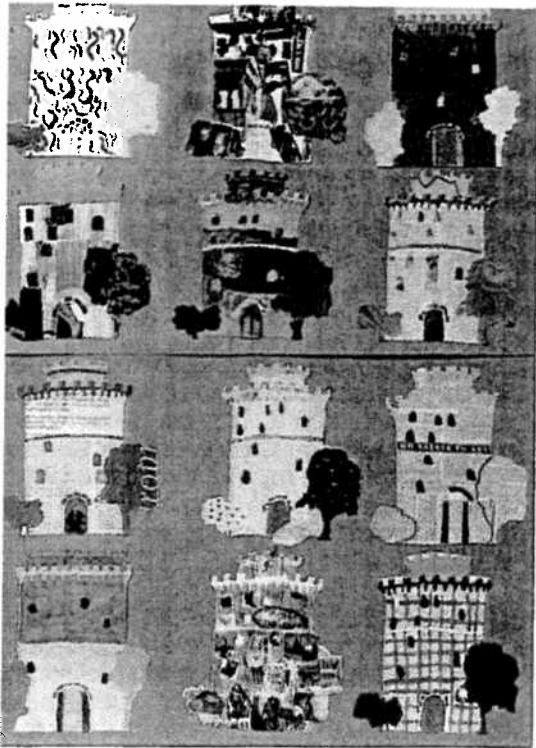
γ. Με προτροπή του/της δασκάλου/ας οι ομάδες των παιδιών θα πραγματοποιήσουν, σε ικανοποιητικό διάστημα (μία έως τέσσερις εβδομάδες), με τη βοήθεια των γονέων τους βιβλιογραφική έρευνα και θα συγκεντρώσουν πληροφοριακό υλικό, αποσπάσματα βιβλίων, άρθρα εφημερίδων, μελέτες, παλές φωτογραφίες, χάρτες, κ.ά. Κάθε ομάδα θα επικεντρώσει την προσοχή της στο θέμα που επέλεξε να πραγματευτεί. Ο/η δάσκαλος/α παρακινεί σε δράση, ενημερώνει τα παιδιά για τους χώρους στους οποίους υπάρχουν οι πηγές της γνώσης (βιβλιοθήκες, μουσεία, Κέντρο Ιστορίας, Αρχαιολογικές Εφορείες κ.ά.), συντονίζει τις πρώτες αυτές ερευνητικές προσπάθειες. Το υλικό θα συγκεντρωθεί στο σχολείο.

Επιδιώξεις

- Άσκηση στην «ανάγνωση» πολιτιστικού-ιστορικού χάρτη
- Χρήση λεξικού
- Άσκηση γραπτού λόγου (ορισμός της έννοιας «μνημείο»)
- Άσκηση στη συλλογή στοιχείων και στην καταγραφή τους.

Τρίτο βήμα

α. Οι ομάδες παρουσιάζουν σύντομα το θεματικό υλικό που έχουν ανακαλύψει, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκαν.

1. Ακολουθεί λεπτομερής παρουσίαση του υλιού με ανακοινώσεις που δεν ξεπερνούν σε ιδέακεια τα 15' η καθεμιά. Οι ανακοινώσεις συστένονται με την επίδειξη ή την προβολή οπτικού υλικού (σκίτσα, φωτογραφίες, γκραφούρες). Η δάσκαλος/α προσφέρει τη σχετική βοήθεια. Υστερα από κάθε παρουσίαση ακολουθεί σύτομη συζήτηση.

Επιδιώξεις

Παρουσίαση του έργου των ομάδων και ανακοινώσεις σε προκαθορισμένο χρόνο και τη συνοιεία οπτικού υλικού. Αξιολόγηση.

Έταρτο βήμα

Οι ομάδες καταγράφουν τις πληροφορίες για το ίδια που πραγματεύτηκαν, σε κείμενο που δεν ξεπερνά τη μία ή τις δύο σελίδες.

Επιδιώξεις

Λεπτατροπή «άναρχων» στοιχείων σε δομημένο ηλητροφοριακό κείμενο.

Τέμπτο βήμα

1. Τα παιδιά διαβάζουν τα κείμενα (αν το επιθυμούν). Ένα κείμενο γράφεται στη δεξιά πλευρά του πίνακα και ακολουθεί επεξεργασία. Οι μαθητές επισημαίνουν τυχόν ορθογραφικά και γραμματικά λάθη, ασάφειες, ακατάλληλες διατυπώσεις, αδυναμίες στη συνοχή του κειμένου, νοητικά κενά, και κάνουν προτάσεις για τη διόρθωσή του.

2. Τα κείμενα καθαρογράφονται σε λευκές σελίδες με τη μορφή σελίδων εφημερίδας ή περιοδικού⁸, όπου ενσωματώνονται φωτογραφίες.

- Αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων γραπτής διατύπωσης από τους μαθητές και χρησιμοποίηση ποικίλων εκφραστικών μέσων
- Εισαγωγή στην τέχνη της τυπογραφίας.

Έκτο βήμα

Ακολουθεί η επίσκεψη στο μνημείο. Εκεί μπορούν να συμβουν τα παράκατω:

1. Τα παιδιά μαζί με το/τη δάσκαλο/α παραπορούν, καταγράφουν, εκφράζουν γνώμες, επισημαίνουν σημεία τα οποία είχαν γνωρίσει βιβλιογραφικά στα προηγούμενα δύορα, φωτογραφίζουν. Η φωτογράφηση έχει διπλό σκοπό: Πρώτον να εντοπιστούν τα σημαδιά εγκατάλειψης ή κακής χρήσης του μνημείου (κοντινά πλάνα) και δεύτερον να αναδειχθεί η ομορφιά, η μοναδικότητα και η μεγαλοπρεπεία του μνημείου (πανοραμικά πλάνα). Κάνοντας μια μικρή έρευνα τα παιδιά θα καταγράψουν τις απόψεις των περαστικών. Οι ερωτήσεις θα είναι απλές και λιγοστές (μερικές φορές αρκεί μια ερώτηση). Π.χ. «Ποιοι «εκπισαν» την Αφίδα του Γαλέριου; οι Έλληνες, οι Ρωμαίοι, οι Τούρκοι ή οι Ενετοί; Ποια πρέπει να είναι η χρήση της Ροτόντας σήμερα: Ναός ή μνημείο;

2. Ξεναγούνται και συζητούν με ειδικούς επιστήμονες, αρχαιολόγους, αρχιτεκτονες, κ.ά., οι οποίοι προσφέρουν τη δική τους οπτική. Τα παιδιά ζωγραφίζουν επιπόπου το μνημείο ή το κατεσκευάζουν με πηλό.

3. Κουβεντιάζουν με ανθρώπους μεγάλους σε ηλικία που θυμούνται το μνημείο όπως ήταν παλιά, καθώς και με ανθρώπους που συνδέονται ακόμη με τη ζωή του μνημείου, φύλακες, εργάτες, κ.ά. Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τον αυθόρμητο λαϊκό λόγο των απλών ανθρώπων και να τον συγκρίνουν με τον επίσημο γλωσσικό κώδικα του σχολείου.

4. Συμμετέχουν σε σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, αν υπάρχει.

Σ' όλες τις περιπτώσεις οι συζητήσεις, οι παρουσιάσεις και οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνούνται.

Επιδιώξεις

- Άσκηση παρατηρητικότητας
- Εξοικείωση με τη χρήση της φωτογραφικής μηχανής
- Δραστηριότητες οπτικοακουστικής έκφρασης (φωτογραφία)
- Μύηση σε ερευνητικές διαδικασίες (έρευνα δράσης)
- Αυθόρμητη προφορική έκφραση
- Συμμετοχή σε συζητήσεις
- Ασκήσεις ακρόασης
- Γνωριμία με τον αυθόρμητο λαϊκό λόγο των απλών ανθρώπων, αλλά και το λόγο των ειδικών.
- Άσκηση προφορικού λόγου (συνέντευξη)
- Γραπτή έκφραση (καταγραφή σημειώσεων)
- Γνωριμία με το μνημείο
- Σύνδεση του ιστορικού χθες με το κοινωνικό σήμερα.

Έβδομο βήμα

- α. Οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνούνται και μετατρέπονται σε γραπτά κείμενα. Τα παιδιά εντο-

3-5. Εικαστικά έργα-δημιουργήματα των μαθητών/-τριών.

Επιδιώξεις

- Άσκηση αναγνωστικής ικανότητας (φωναχτή ανάγνωση)

πίζουν τις διαφορές ανάμεσα στον προφορικό και στο γραπτό λόγο.

β. Τα αποτελέσματα της μικρής έρευνας κωδικοποιούνται, παρουσιάζονται περιγραφικά ή με ιστογράμματα (μόνον αν τα παιδιά έχουν διδαχθεί το σχετικό κεφάλαιο των μαθηματικών) και καταγράφονται απλά συμπεράσματα.

γ. Σχολιάζονται οι φωτογραφίες, κατηγοριοποιούνται και γράφονται λεζάντες.

δ. Όλα τα παραπάνω καθαρογράφονται σε λευκές σελίδες με τη μορφή σελίδων εφημερίδας ή περιοδικού.

Επιδιώξεις

- Εντοπισμός διαφορών ανάμεσα στον προφορικό και τον γραπτό λόγο
- Παραγωγή γραπτού λόγου (συνεντεύξεις και λεζάντες)
- Επεξεργασία και παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων
- Εισαγωγή στην τέχνη της τυπογραφίας.

Όγδοο βήμα

α. Μέσα από τις φωτογραφίες τους, αλλά και τις πρώτες αυτές προσπάθειες δημιουργίας γελοιογραφιών (γρήγορα αστρόμαυρα σκίτσα), τα παιδιά δείχνουν τη φθορά και την εγκατάλειψη του μνημείου με διασκεδαστικό τρόπο.

β. Γράφονται μικρά ποιήματα εμπνευσμένα από την αγάπη για το μνημείο, χωρίς να δίνεται ιδιαίτερο βάρος στους ποιητικούς κανόνες.

γ. Γράφονται μηνύματα με τη μορφή συνθημάτων που απευθύνονται στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, στον Δήμο, στο ευρύτερο περιβάλλον με σκοπό την ευαισθητοποίηση.

δ. Γράφονται κείμενα με προτάσεις για την αξιοποίηση του μνημείου. Προτείνονται πρωτότυπες χρήσεις.

Επιδιώξεις

- Δραστηριότητες αισθητικής έκφρασης (γελοιογραφίες, φωτογραφία)
- Γραπτή έκφραση (συνθήματα, ποιήματα, κείμενα προτάσεων)
- Δραστηριοποίηση κοινωνικής μορφής (κοινωνικός διάλογος και κοινωνικοί φορείς).

Ένατο βήμα

α. Γίνεται συζήτηση και τα παιδιά προτείνουν τρόπους παρουσίασης ή χρησιμοποίησης του υλικού (έκδοση χειροποίητου ή τυπογραφημένου φυλλαδίου, έκθεση του υλικού σε τοίχο του σχολείου, δημοσίευση σε τοπική εφημερίδα ή περιοδικό, αποστολή στο νομάρχη, στο δήμαρχο, στις αρχαιολογικές υπηρεσίες).

β. Προετοιμασία της παρουσίασης και παραγωγή γραπτού λόγου για τις ανάγκες της παρουσίασης.

Επιδιώξεις

- Συμμετοχή σε συζήτηση, έκφραση απόψεων για τη λύση υπαρκτού προβλήματος
- Δραστηριότητες αισθητικής έκφρασης
- Γραπτή έκφραση ποικίλων μορφών λόγου.

Δέκατο βήμα

α. Τα παιδιά ταξιδεύουν στο παρελθόν. Φαντάζονται γεγονότα που έχουν συμβεί γύρω από το μνημείο παλιότερα, γράφουν, δραματοποιούν, παίζουν ρόλους.

β. Ακολουθούν δραστηριότητες εικαστικού χαρακτήρα:

- Ζωγραφίζεται η αφίσα «σωτηρία» του μνημείου.
- Μια φωτογραφία του μνημείου μεγεθύνεται φωτοαντιγραφικά, κόβεται στη μέση και το μισό κομμάτι κολλάται σε λευκό χαρτί^θ. Τα παιδιά θα ολοκληρώσουν την κομμένη εικόνα του μνημείου, θα την επεκτείνουν ή θα την αλλάξουν τελείως, όπως αυτά θέλουν, σκιτσάροντας ή ζωγραφίζοντας με υλικά που τα ίδια θα διαλέξουν.
- Τα παιδιά επεμβαίνουν ζωγραφίζοντας τον περιβάλλοντα χώρο γύρω από μια φωτογραφία του μνημείου, η οποία έχει κολληθεί στο χαρτί.
- Σχηματίζεται η εικόνα του μνημείου κολλώντας τα πιο αταίριαστα υλικά: κομμάτια εφημερίδων και περιοδικών, σχεδιασμένα γράμματα κ.ά.
- Δημιουργούνται ψηφιδωτά.

Επιδιώξεις

- Δραστηριότητες αισθητικής έκφρασης (ζωγραφική, θεατρικό παιχνίδι, φωτογραφία).

Σημεώσεις

1. Αμαλία Τσπούρη, «Το Σχολείο υιοθετεί ένα Μνημείο», στο Μουσείο - Σχολείο, Πρακτικά 5ου Περιφερειακού Σεμιναρίου Καλαμάτας, εκδ. ΥΠ.Ε.Π.Θ. - ΥΠ.ΠΟ. - ΙCΩΜ Διεθνές Συμβούλιο Μουσεών/Ελληνικό Τμήμα, Καλαμάτα 1997.

2. Νίκος Παΐζης / Μένης Θεοδωρίδης, Εκπαίδευση και Πολιτισμός - Πρόγραμμα ΜΕΛΝΑ, 1995-1997, Δυο χρόνια περιμεταπτής εφαρμογής, εκδ. ΥΠ.Ε.Π.Θ.-ΥΠ.ΠΟ.-Γ.Γ.Λ.Ε., Αθήνα 1997.

3. Μαρία Δρακάκη / Δημήτρης Καρτσάκης, «Νεώρια Χανίων, όταν τα παιδιά υιοθετούν ένα μνημείο...», Ανοιχτό Σχολείο 72 (1999), σ. 7.

4. Μαρία Δρακάκη / Δημήτρης Καρτσάκης, «Νεώρια Χανίων, όταν τα παιδιά υιοθετούν ένα μνημείο...», εφημ. Χανιώτικα Νέα, Κυριακή 21 Ιουνίου 1998, σελ. 19-22.

5. Προτείνεται να χρησιμοποιούνται κείμενα, αν υπάρχουν, στα οποία περιγράφονται προσπάθειες προσέγγισης «τοπικών» μνημεών, λίγο ως πολύ γνωστών στα παιδιά, για να είναι ισχυρότερη η επικοινωνιακή διάσταση της προσέγγισης.

6. Προτείνονται οι πολιτιστικοί χάρτες της Θεσσαλονίκης των: Αράνι, Βούρου, Κυρτσόπουλου, Παλιάν, εκδ. Ιανός.

7. «Το Μουσείο αποκτά, συντρεί, ερευνά, συνδυάζει και εκθέτει με σκοπό τη μελέτη, εκπαίδευση και ψυχαγωγία, τις υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του» (Άρθρο 3 του Καταστατικού του ICOM).

8. Ιδέες και προτάσεις για τη μορφοποίηση κειμένων στο: P. Owen, Γραφιστική: Τα πρώτα βήματα, εκδ. Μαλλιάρη, Θεσσαλονίκη 1998.

9. Στάύρος Γρόσδος, Χρωματιστά, δημιουργικά παιχνίδια, εκδ. Τυποφύλα, Θεσσαλονίκη 1998.

Ten Steps for the Adoption of a Monument

Stavros Grosdos

The program "The School Adopts a Monument" was implemented in various cities of the European Union. It is addressed to the pupils of Primary School and its main aim is to focus the interest and awareness of local communities on the issue of the protection of cultural heritage. The children "take under their protection" a near-by monument, by undertaking its thorough study, and make it known to their broader local community. The activities relevant to the adoption of a monument are developed in ten phases and are expanded in the school curriculum, by introducing subjects such as Modern Greek Language, History and Art.

S.G.